

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΜΕΣΣΟΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΣΟΓΕΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ

Η ηθική προσταγή
Μητροπολίτου Αττικής και Μεγαρίδος Νικοδήμου

ΧΑΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ & Α. ΚΟΥΜΠΗ, ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ ΜΕΣΣΟΓΕΙΑΣ Τ. Κ. 19003
ΤΗΛ. / ΦΑΧ: 22990 40040, e-mail: ag.nikolaosmark@yahoo.gr
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΝΑΟΥ: www.agnikolaosmark.gr

Κ Υ Ρ Ι Α Κ Η 17 Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Υ 2017

✿ Σοφίας καὶ τῶν τριῶν θυγατέρων αὐτῆς Πίστεως, Ἀγάπης
καὶ Ἐλπίδος, μαρτύρων (137).

Ἡ ἠθικὴ προσταγή

Χώρος ανηφορικός. Μονοπάτι δύσβατο.

Ὁ χώρος τῆς ἠθικῆς.

Τον κάνει δύσβατο ἡ φύσι του. Ἡ ἠθικὴ εἶναι μια περιοχὴ, στὴν ὁποία ἡ ἀνθρώπινη ἐλευθερία φαίνεται νὰ χάνη τὴν αὐθεντικότητά της καὶ νὰ υποχωρῆ στὴν προσταγή. Κατὰ δεύτερο λόγο τὴν πρόσβασί τὴν κάνει πιο δύσκολη ἡ σύγχρονη σύγχυσι γύρω ἀπὸ τὰ κριτήρια, στὰ ὁποία πρέπει νὰ θεμελιώνεται ἡ ἠθικὴ...

Πρώτα-πρώτα θα δούμε ολοκάθαρα, ὅτι ἓνα μεγάλο κομμάτι τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας εἶναι ἠθικὴ διδασκαλία. Κάθε τόσο συναντάμε στὰ ἱερά Εὐαγγέλια προσταγές, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὸν ἠθικὸ κανόνα γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

– «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός...».

– «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμῶσαι ὄλως...».

– «Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε...».

Ποικνότερες εἶναι οἱ παρόμοιες προσταγές. Ὑφαίνονται μέσα στὴν Ἀποκάλυψι γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὸν πνευματικὸ κόσμο, μέσα στα θαύματα καὶ στὴν ἀφήγησι τοῦ ἱστορικοῦ υλικοῦ, πὺ ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν Ἰορδάνη καὶ καταλήγει στὸ σταυρὸ. Στὸ σύνολό τους οἱ ἠθικὲς ἐντολές ἀποτελοῦν τὸ «θέλω» τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, καὶ, ταυτόχρονα, τὸ χρέος τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι στὸ συνάνθρωπο καὶ ἀπέναντι στὸ Θεό.

Θκτός ὁμως ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὕφανσί τους καὶ τὴν πλοκὴ τους με ολόκληρη τὴν ἀφήγησι τῆς Καινῆς Διαθήκης οἱ ἠθικὲς προσταγές βρίσκονται σε ὀργανικὴ σχέσι με τὸ βασικὸ μῆνυμα τῆς Ἐνανθρωπήσεως. Με κανένα λόγο δὲν μποροῦν ν' ἀποσπαστοῦν καὶ νὰ ἀποτελέσουν ξεκάρφωτα ἀποφθέγματα ἢ κανόνες μιᾶς ἀνώτερης συμπεριφορᾶς. Ὅπως ἡ Ἀποκάλυψι τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐνιαία καὶ προσφέρεται στὴ συγκεκριμένη ἀνθρώπινη προσωπικότητα, ἔτσι καὶ ἡ ἠθικὴ προ-

Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὑψῶσι

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ (Μάρκ. η' 34-θ' 1)

Εἶπεν ὁ Κύριος Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἂν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίτινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

σταγή είναι ταυτόχρονα και μήνυμα και αποκάλυψη και οδηγός ζωής και δρόμος αγιασμού και θεώσεως για τον άνθρωπο.

Θ Κύριος και με την παρουσία του και με τον αποκαλυπτικό λόγο του και με το ηθικό παράγγελμά του και με την όλη ζωή του μας έδωσε μια σαφή ιδέα του μεγαλείου και της μικρότητας του ανθρώπου...

✠το σημείο αυτό έχει και πάλι κάτι να μας πη ο Pascal: «Είναι πολύ επικίνδυνο να δείξουμε στον άνθρωπο πόσο μοιάζει με τα ζώα, αν δεν του δείξουμε το μεγαλείο του. Είναι επίσης επικίνδυνο να του δείξουμε το μεγαλείο του, χωρίς να του φανερώσουμε τη μικρότητά του. Και είναι ακόμα πιο επικίνδυνο, να τον αφήσουμε να αγνοή και τα δυο».

Ο λόγος του Πασκάλ έχει βάθος και ρεαλισμό.

✠και ο Κύριος σ' αυτή ακριβώς την ανάγκη της υπάρξεώς μας απάντησε. Μας αποκάλυψε το μεγαλείο μας και τη μικρότητά μας. Και μας έδωσε και το φως και την δύναμη και τη χειραγωγή για να υψωθούμε προς αυτόν.

✠κόμα, ο Διδάσκαλος Ιησούς καθώρισε τα όρια και τη βαθύτερη σημασία της ηθικότητας. Ηθικότης δεν είναι η μηχανική τήρησι αυτού ή εκείνου του κανόνος, σαν έκφρασι τυπικής και εξωτερικής υποχρεώσεως. Είναι κάτι βαθύτερο και ουσιαστικότερο. Το πλήρωμα της ζωής και το ανέβασμα ολόκληρης της προσωπικότητας προς το Θεό.

Κυριακή μετά την Ύψωση

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΚΟΠΗΣ

Είπεν ο Κύριος: «Εάν κανείς θέλη να με ακολουθήσῃ, ας απαρνηθῇ τον εαυτόν του και ας σηκώσῃ τον σταυρόν του και ας με ακολουθήσῃ. Διότι ὅποιος θέλει να σώσῃ την ζωὴν του, αὐτός θα την χάσῃ, ἐκεῖνος δε που θα χάσῃ την ζωὴν του ἐξ αἰτίας ἐμοῦ και του ευαγγελίου, αὐτός θα την σώσῃ. Διότι τι θα ωφελήσῃ τον ἄνθρωπον να κερδίσῃ τον κόσμον ὅλον και να ζημιωθῇ την ψυχὴν του; Ἡ τι ἀντάλλαγμα εἶναι δυνατόν να δώσῃ ο ἄνθρωπος διὰ την ψυχὴν του; Διότι ὅποιος ἐντρέπεται δι' ἐμέ και διὰ τους λόγους μου εἰς την γενεάν αὐτὴν την μοιχαλίδα και αμαρτωλὴν και ο Υἱός του ἀνθρώπου θα αισθανθῇ ντροπὴ γι' αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ με ὅλην την δόξαν του Πατέρα του μαζί με τους ἁγίους ἀγγέλους». Και τους ἔλεγε, «Ἀλήθεια σας λέγω, ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ ἀπὸ αὐτούς, που στέκονται ἐδῶ, οἱ ὁποῖοι δὲν θα γευθούν θάνατον, ἕως ὅτου ἰδοῦν την βασιλείαν του Θεοῦ να ἔρχεται με δύναμιν». (ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας)

Τὴν ἐπὶ του Ὁρους Ομιλία του, που εἶναι μια ὑπέροχη διδασκαλία στον τομέα της ἠθικῆς, την πλαισιώνει με τη χαρακτηριστικὴ φράσι του: «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν» (Ματθ. ε' 48).

Αὐτὸ το ἀνέβασμα του ἀνθρώπου προς τον υπερβατικὸ Θεὸ και η ἐξομοίωσί του μ' Αὐτόν, εἶναι ἕνας ὑπέροχος σκοπός. Κάτι ἀκόμα περισσότερο. Εἶναι μια υπεύθυνη πορεία. Πορεία και ἀπὸ τα δύο μέρη. Και ἀπὸ το μέρος του Θεοῦ, που κατεβαίνει και σταυρώνεται για να σώσῃ τον ἄνθρωπο, και ἀπὸ την πλευρὰ του ἀνθρώπου, που ανεβαίνει, νεκρώνοντας τον παλαιὸ ἄνθρωπο, για να συναντήσῃ τον Θεὸ και να ἐξομοιωθῇ μαζί του.

Και στην τελευταία ἀνάλυσι, η ἠθικὴ προσταγὴ και η τήρησι της ἐντολῆς καταλήγουν να συναρμόζουν ἕνα διάλογο. Ἐνα διάλογο ἀγάπης, κατανόησεως και κοινωνίας. Ο Θεὸς ἀγαπάει τον ἄνθρωπο και προσφέρεται σ' αὐτόν και του δίνει την ἠθικὴ ἐντολή, που ἀποβλέπει στη σωτηρία. Και ο ἄνθρωπος ἀνταγαπάει τον Θεὸ και ἀντιπροσφέρεται και υπακούει.

Μέσα στην ἀτμόσφαιρα αὐτῆς της σχέσεως και μόνο μπορούμε να κατανόησουμε τη μεγάλη ἐντολή, που συνοψίζει ολόκληρο το Νόμο του Θεοῦ: «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας

Κυριακὴ μετὰ την Ὑψωσιν

σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν».

Η ηθική δεν είναι περιπτώσιολογία, δεν είναι τυπική τήρησης διαταγών. Είναι αγάπη. Κλασσική μένει η έκφρασις του Αυγουστίνου: «Αγάπα και κάνε ό,τι θέλεις». Μέσα στην αγάπη δεν υπάρχει ούτε φόβος ούτε φαρισαϊκή τυπολατρεία. Υπάρχει προσφορά, υπάρχει αγώνας για το ανέβασμα του ανθρώπου, που αγαπάει, προς τον αγαπώμενο...

Θι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας μας τονίζουν μ' ένα ιδιαίτερο τρόπο τη χρυσή αυτή βάση της ηθικής.

Ο Μέγας Βασίλειος γράφει: «Πολλές φορές, όταν σκεπτόμαστε ένα από τα βιωτικά μας προβλήματα με έντασι, φτάνουμε μέχρι του σημείου να μένη ανενέργητη και η όρασι και η ακοή, και μ' όλη μας την ψυχή παραδινόμαστε στη σκέψι μας, αφήνοντας έρημες τις αισθήσεις. Πολύ περισσότερο, όταν ο θεϊός έρωσ είναι ζωηρός μέσα μας, δεν θα έχουμε ούτε τον καιρό να σκεφτούμε τα πάθη. Και αν κάποτε για λίγο αυτά παρουσιαστούν, γρήγορα θα κατασταλούν μέσα στην ανάτασι της ψυχής».

Ξτη θέσι αυτή βρίσκει την λύσι του και το πρόβλημα της σχέσεως της ηθικής με την ελευθερία.

Η ηθική προσταγή είναι ο λόγος της αγάπης του Θεού. Και επειδή είναι αγάπη, είναι πάνω από τον καταναγκασμό. Εκεί που υπάρχει ο καταναγκασμός, δεν υπάρχει η αγάπη. Και εκεί, που κυβερνάει η αγάπη, δεν υπάρχει κανένας περιορισμός της ελευθερίας και της προσωπικότητας. Ανεβαίνουμε στην «ελευθερία τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ». Η ηθική ζωή γίνεται μια ελεύθερη κίνησι μέσα στο σπίτι του Θεού, μέσα στην οικογένεια του Θεού, εκεί, που βασιλεύουν οι νόμοι του μεγάλου πατέρα και δημιουργού. Σ' εκείνο που χαρακτηριστικά είπε ο Κύριος: «ἐάν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε».

Θκεί φτάνουμε, παραδίνοντας τον εαυτό μας στην ηθική καθοδήγησι του Ιησού Χριστού. Στην αγάπη και στην ελευθερία.

Μητροπολίτου Αττικής και Μεγαρίδος Νικοδήμου, από το βιβλίο «Το πρόσωπο του Ιησού», σελ. 94, 96-102, Β' έκδοση, Αθήναι 1994

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Σάββατο 23 Σεπτεμβρίου 2017, Άγιος Νικόλαος Μαρκ/λου 7:00 π.μ.

ΧΑΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ & Α. ΚΟΥΜΠΗ, ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ ΜΕΣΣΟΓΑΙΑΣ Τ.Κ. 19003, ΤΗΛ. / FAX: 22990 40040,

e-mail: ag.nikolaosmark@yahoο.gr, ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΝΑΟΥ: www.agnikolaosmark.gr

Κυριακή μετά την Ύψωσι